

“ ”

Palestinako Estatua fikzioa da, bakea bezalaxe

Mikel Ayestaran

Kazetaria Ekialde Hurbilean

Ekialde Hurbila lehen aldiz zapaldu eta bi hamarkadatarra, Gazaren historia eta bertako istorioak dakartza Mikel Ayestaranek (Beasain, Gipuzkoa, 1975) bere azken liburuan: *Historias de Gaza. La vida entre guerras* (Gazako kontakizunak. Gerra arteko bizitza) (Península, 2025). "Lur zati txiki bat, desertuaren ate eta Mediterraneoaren portu" zena, bonbek mendean hartutako gotorleku bihurtu da. Gaza zenaz, denaz eta izan daitekeenaz mintzatu da Ayestaran, Euskal Herrian egin duen aurkezpen biran.

 MARIA ORTEGA ZUBIATE PELLO MAUDO HERRERO / ARGIA CC BY-SA

Liburuaren hiru aurkezpen egin dituzu Euskal Herrian, hirurak jendez gainezka eta kanpoan ilara luzeekin. Zeren seinale da?

Interesa pizten duen seinale, benetan mezua heldu dela ikusten da. Euskal Herrian, egia esan, Palestinako kausak aspalditik du bere tokia, toki kuttuna. Liburu honekin, niri behintzat, argi geratu zait. Jende asko hurbildu da aurkezpenetara, galdera oso interesgarriak egon dira. Hori da garrantzitsuena niretzat: Gazak oraindik interesa pizten duela. Eta horrek itxaropena pizten dit niri.

Liburuari izena jarri diozu *Gazako kontakizunak*, pluralean. Zergatik?

Alde batetik, Gaza toki historikoa delako; eta, beste aldetik, mila kontu daudelako kontatzeko bere inguruan. Normalean beti kontatzen ditugu gerra garaian piztutako kontuak –Hamasek suziriak bota dituela, Israelek bonbardaketak egin dituela...–, baina askoz gauza gehiago daude kontatzeko, eta hori izan da nire helburua. Baina, liburuaren azpititulua ere, *Gerra arteko bizitza*, oso garrantzitsua da.

Hori da bakea Gazan?

Bakea hitza ez nuke erabiliko. *Itxurazko lasaitasuna* edo horrelako formula bat erabiliko nuke. Okupazioa indarrean dagoen artean ez dut uste bakearik ikusiko dugunik, hitz potoloegia iruditzen zait.

Liburu honek, zure besteekin alderatuta, zure alde pertsonalaren zati handi bat dauka, ezta?

Bai, pertsonalki eta profesionalki oso hurbilekoa dut Gaza. Azken hogeitreetan kointzidentzia batzuk daude eta nire buruari esaten diot: "Posible al da?". Alaba jaio su-eten batean, orain 16 urte bete ditu beste su-eten batean; emazteak Mendarotik irten eta Gazako beste ospitale batean bukatu zuen lanean... Harreman estua dugu Gazarekin etxean, eta horregatik sartu dut parte pertsonal hori.

Liburu honek kazetaritza kronika dauka alde batetik, baina dokumentazio esfortzua ere egin dut historia jorratzeko. Etxean nituen zenbait liburutatik ateratako informazioa sartu dut. Eta beste alde batetik, oso garrantzitsua da, baita ere, lehen pertsona, zentzua daukalako: Gazak benetan du pisua gure etxean, ez dut aise esaten.

Liburua urriaren 7an hasten da, baina ez da urriaren 7ari buruzko liburu bat: 3.000 urteko historia kontatzen duzu.

Oso interesgarria da Gazaren historia, zenbat herri pasatu diren bertatik. Orain zen momentua hori kontatzeko, bereziki, pentsatzen nuelako Trumpen plana [Gaza konplexu turistiko erraldoi bat bihurtzearena] aurrera eramango dutela eta beste Gaza bat ezagutuko dugula hemendik aurrera. Hori kontatu egin behar da orain, liburuak hor gelditu behar du, jendeak jakin dezan Gaza zer izan den; ez dakigu zer gertatuko den etorkizunean, baina orain artekoa, behintzat, ezagutu dezatela.

Nolakoa zen lehengo Gaza hori?

Gogoan dut lehen Gazara sartzerakoan nire inpresioa izaten zela bizirik zegoela, jendez gainezka; leku txikian jende asko bizi da, eta, beraz, sekulako jende kontzentrazioa egoten zen kaleetan, parkeetan. Astoak, zaldiak, jendea, merkatua, zarata. Bizirik zegoen. Orain

jada ez da horrela, azken urte eta erdian behintzat ez. Gero, ikusiko dugu. Trump-pek nahi duen plana betetzen bada, eta Israel-ek bete nahi du, noski, ez dugu Gazarik izango. Beste gauza bat izango dugu, ez dakigu zer, baina zoritxarrez erabateko aldaketa ikusiko dugu. Ezintasun handia dago. Pena handia ematen dit, elkarriketa guztiak oso ilunak dira.

Trump eta Netanyahu aipatzen dituzu. Eurek dauden artean, hau ez da aldatuko?

Egoera aldatzeko AEB Amerikako Estatu Batuetan aldaketa bat egon behar da, eta hori ez da gertatuko. Biden zegoen lehen eta orain Trump dago, eta gauzak ez dira aldatzen. Izan ere, AEBentzat Israel barne politika da, ez kanpo politika. Daviden izartxo AEBetako banderako beste izartxo bat da, dirdira handiena duena. Horregatik, Nazio Batuen Erakundeko Segurtasun Kontseiluan, esaterako, AEBek inoiz ez dute onartuko Israelen aurkako ebazpen bat. Israel babesten dute: alde batetik, laguntza

ekonomikoa eta militarra ematen dizkiote, gerra aurrera eramateko; eta, bestetik, laguntza diplomatikoa.

Nartzisisten aro berrian gaude, eta liga horretako lehen mailan dago Netanyahu, eta berarekin daude Putin, Orban, Trump... Netanyahu-aren ametsa zen Israelgo agintean urte gehien eman dituen lehen ministroa izatea, eta bada. Baina orain arazo bat dauka: historia-ra pasatuko da urriaren 7ko erasoak gertatu zirenean lehen ministro zelako. Eta hori ezin du jasan. Horregatik, gerra behar du bai ala bai, eta ez da geldituko Gaza guztiz ezabatu arte. Baina, batez ere, ez da geldituko ikerketa sakon bat ez duelako nahi, ikerketa hori gauzatzeko den momentuan bera delako arduradun nagusia. Horregatik pentsatzen dut Netanyahu dagoen bitartean hau ez dela geldituko. Oso gogorra da, zigor kolektiboa da era masiboan. Egongo dira su-etenak, baina beti mantenduko du hor fokua, eta momentu batetik bestera piztuko da berriro, orain gertatu den bezala.

Liburuan Margaliten kasua aipatzen duzu. Argentinarra, Israelgo armadan sartu zen, Gazan kokalekuak ezarri zituen eta gerora damutu eta aktibismoan dabil. Bere moduko asko daude?

Margaliten kasua gutxiengoa da, mirari bat. Israel barruan horrelako iritzi bat defendatzeko ausardia handia behar da. Izan ere, Israelen mobilizazioak izan dira, baina bahituak askatzeko: hori lortu eta gero, egin dezatela nahi dutena Gazarekin. Baina hori horrela izan da azken 30 urteetan, ez orain bakarrik. Israelgo gizarteari ez zaio axola Gazan pasatzen dena, ez dute ikusten harresitik bestaldean gertatzen dena; eta gauza bera gertatzen da Zisjordaniarekin ere.

Zoritzarrez, buruan dugun Israelgo mugimendu ezkertiarrek, garai batekoak, gaur egun gutxiengoa osatzen du. Gizarte zibilak, orokorrean, azken hauteskundearen emaitzei erreparatzen badiogu, eskuinerako joera hartu du, Espainiako Estatuan moduan. Baina gertatzen dena da Israelgo eskuina beste edozein herrialdeetako eskuin

“ ”

Israelen mobilizazioak izan dira, baina bahituak askatzeko: gero, egin dezatela nahi dutena Gazarekin

muturra bestekoa dela. Hori horrela, orain kolonoek armada kontrolatzen dute eta gobernuan daude: Ekonomia Ministerioa dute, Barne Segurtasun Ministerioa ere kolonoen eskuetan dago. Beraz, egoera desberdina da orain.

Liburuan diozu: "Gazak orro egiten duenean, gainontzekoak isildu egiten dira". Nazioarteko prentsan ezinbesteko gai bihurtu da?

Gerra baldin badago bai. "Gerra artean" ez da existitzen. Horregatik

behar genuen liburu hau. Armak daudenean gogoratzen gara Gazaz, baina gero isiltzen da eta ahazten zaigu. Hemerrotekara joanez gero, oso argi ikusten da: su-etena indarrean sartzen den momentutik desagertu egiten da. Baina, albisteetan agertzeko arrazoiak dituenen, esango nuke, Jerusalemek baino pisu handiagoa lortu duela azken hamarkadan.

2016an ARGIA n egindako elkarrizketan azaltzen zenuen Ekialde Hurbilean izugarri zaila dela informazio purua lortzea, propaganda dela nagusi. Liburu honetan ere aipatzen duzu "Israelen desinformazio eta propaganda makinaria". Horrela, zelan informatu?

Beno, propaganda alde bietakoa da: Israelena, bai, baina baita Hamasena ere, noski. Gainera, oraingo gatazkan nazioarteko kazetariok ezin dugu Gazara sartu, eta, beraz, kanpoan egonda, are zailago dago benetako informazioa jasotzea. Nik armadak ematen digun informazioa ez dut sinesten: ospitale

bat eraso eta handik bi segundora ateratzen dute komunikatua esaten Hamasen kokaleku bat zela. Lehenengo asteetan bazegoen kezka, agian egia izan zitekeen armadak esaten zuena. Baina urte eta erdi pasatuta, argi dago ezetz, hau mendekua dela. Kantitatea nahi dute, odola. Horregatik, niretzat interesgarriena izaten da jendearen testigantzak jasotzea.

Kayed, zure fixerra [nazioarteko kazetarien tokian tokiko itzultzaile, laguntzaile eta gidari papera egiten duen pertsona], agertzen da liburuan.

Bai, eta Kayed bezala beste gazatar batzuk ere ezagutzen ditut. Eskerrak sare bat daukadan, azken hogeitaz landutakoa, eta horri esker bada- kit Gaza barruan zer ari den gertatzen eta ondo daudela.

Menú de Gaza (Gazako menua) seriea argitaratzen zabilta Instagramen, hain zuzen ere, Kayed eta bere emazte Amalek Gazan zer jaten duten erakusteko. Horrekin salatu duzu gosea gerra arma gisa erabiltzen ari direla.

Zenbakiak entzuten ditugu hedabideetan, baina proiektu hau errealtateratzen, intimitateratzen doa. Gazari edo horrelako gatazka bati buruz idazteko jendearengana heldu behar duzu. Jendeari heltzeko bihotza behar da, zubiak sortu behar dira. Eta zubi zuzena da pertsonak ikustea. Kayeden familiak, gureak bezala, egunero jan behar du. 300 argazkira heltzen direnean ikusten duzu urte eta erdi egon direla haragi freskorik jan gabe, fruta probatu gabe, arrainik gabe.

Proiektua pisua hartzen joan da pixkanaka-pixkanaka, eta lortu du irudikatzea gosea gerra arma dela. Hori da, niretzat, proiektuaren arrakasta: gosea salatzeke proiektua izan dela, eta mezua jendeari heldu zaiola.

Eta nonbait lortu du arrakasta. Ortega y Gasset saria eman dizute, sortzaile zaren 5W aldizkariko aurtengo zenbakiko gaia eta azala izan da...

Bai, oso pozik nago. Proiektuak oihartzun handia izan du eta orain liburua- rekin ari gara. Uste dut oso proiektu indartsua dela, eta, gainera, beste edozein gatazkatarazabaltzeko aukera duela iruditzen zait. Kayed eta

“ ”

Ez Mendebaldetik, ez bereziki arabiar mundutik, ez dago borondate politikorik Palestinako Estatua sortzeko

“ ”

Argi dago hau mendekua dela. Kantitatea nahi dute, odola

“ ”

Okupazioa indarrean dagoen artean ez dut uste bakerik ikusiko dugunik

bion artean piztu zen, mezu bidez, eta denborarekin dimentsio hau hartu du. Askotan miraria zen, plateretan zerbait aurkitzeko zailtasunak izan dituztelako, Interneteko arazoak zituztelako... Espero dut azkar amaitzea, betiko. Eten egin genuen urtarrean, baina berriro bueltatu gara, armak mintzo dira eta.

Lehen esan duzu nazioarteko politika aldatu behar dela gatazka amaitzeko. Baina, nazioartean jasotako elkartasunak ez du egingo presiorik?

Nazioarteko presiorik gabe ez da aldatuko ezer, ez. Jendearen babesa handia da, bai, batez ere Euskal Herrian. Baina kontua da ez dagoela borondate politikorik aldaketa praktikoa sartzeko. Jendeak esaten dit Espainiako Gobernuak Palestinako Estatua aitortu duela. Eta nik diot: "Baina non? Marten, Jupiterren?". Ez dago tokirik, estatu bakarrarentzat dago bakarrik.

Gaza jada ia ez da existitzen, Zisjordanian goitik behera okupatuta dago eta ez dute atzera egingo. Non sortuko da Palestinako Estatua? Kontua ez da esatea estatua onartzen duela; neurri praktikoa eta politikoak hartu behar dira hori gauzatzeko. Esan bai, baina nik ekintzak ez ditut inon ikusten, eta borondate politikorik gabe ezin da ezer egin. Horretarako, nazioarteko presioa ezinbestekoa da. Ez Mendebaldetik, ez bereziki arabiar mundutik, ez dago borondate politikorik Palestinako Estatua sortzeko.

Zuk bakarrik ez, elkarrizketatu dituzun palestinarrak ere ez dute uste bi estatuen irtenbidea egin daitekeenik.

Berriz diot: non, ba? Nik zortzi urte eman ditut han Palestinako Estatua- ren bila eta ez dut aurkitu, ez dago tokirik, dena okupatuta dago. Palestinarrak mirari baten zain daude, baina mirari hori bizirik irauteko da, ez estatu bat sortzeko. Palestinako Estatua fikzioa da, bakea bezalaxe. Estatu bakarra dago, Israel, eta errealtate bakarra, gerra; ez dago besterik.

Baina horren beste aldea da Gaza ez dela errenditzen, han gertatzen ari dena palestinarrak bakarrik aguantatu dezakete. Argi bakarra palestinarrek duten erresistentzia da; ez orain, orain dela 3.000 urtetik. ●